

DYRETS ÅR - 1666: Handlingen

Prolog

Den aldrende Marie Grubbe sidder på sin færgekro på Falster. Hun har fået besøg af selveste Holberg ("Magisteren"), som er nysgerrig efter at høre, hvordan den fordums så fornemme adelsdame selv ser tilbage på sin sociale og moralske deroute. Men Marie fortryder ingenting. Hun har været tro mod sig selv og sine følelser og drifter; det kunne ikke være anderledes.

1. akt

Akershus i Norges hovedstad Kristiania, december 1666. Bidende kold isvinter. På slottet gør tjenestefolkene Drude og Jep klar til festbanket. Slottets frue, Marie, venter besøg af sin søster Annemarie og svoger Styge fra Danmark. Pludselig styrter Marie ind, forvildet og i natkjole. Hun har haft mareridt. Drude beroliger hende og følger hende tilbage til soveværelset. Imens dukker gæsterne op og får anvist en plads ved bordet.

Marie kommer tilbage, nu festklædt. Banketten kan begynde. Styge kaster sig ud i dramatiske beretninger om alle de mange tegn, der peger mod en forestående dommedag og verdens ende. 1666 er dyrets år. Vi lever i de yderste tider. Branden i London!

Marie er imidlertid mere optaget af, at hendes ritmester Blanquefort ikke er kommet, selvom også han var inviteret. Hendes mand, Gyldenløve, er på rejse, og i hans fravær har hun indledt et hedt forhold til den elegante unge franskmand. Efter banketten går Marie alene omkring i en indre dialog med ham. Hun er bange for, at han er ved at få kolde fødder. Hun opsøger byens troldkvinde, Ingebjørg, hvis forheksede ål forsikrer hende om, at hun stadig er elsket. Ingebjørg udstyrer Marie med et fortryllet æg, som hun skal grave ned i sneen – så vil kærligheden vare evigt.

I et fattigt hus sidder Skomageren. Fortvivlet, for hans datter Gunille er blevet pågrebet. I rasende vanvid har hun dræbt sit uægte barn. Han ser nu sig selv som kaldet af Gud til at profetere om den forestående dommedag.

Ingebjørg er blevet arresteret og undergår inkquisitionens torturforhør. Imens diskuterer Drude og Jep Gunilles frygtelige skæbne. Jep har hørt ét og andet; han vil meget gerne vide, hvem der kan være far til det dræbte barn. Drude glider af, hun er først og fremmest bedrøvet over sin venindes situation. Jep får dog held til at aftale et stævnemøde med Drude.

Et fornemt selskab løber på skøjter, anført af Marie. Hun og søsteren er gode skøjteløbere; men Styge er utrænet og falder hele tiden – til det øvrige selskabs irriterende morskab. Pludselig kommer et mørkt dyr farende ud

over isen. En varulv! Styge nedlægger på heltemodig vis uhyret med sit sværd; men ved nærmere eftersyn viser det sig blot at være Skomagerens hund.

Drude besøger Skomageren. Begge plages de af skyldfølelse over Gunilles skæbne. Det var Drude, der satte hende i forbindelse med Ingebjørg for at få en gift, der kunne drive fosteret ud. Drude er ikke i tvivl om faderskabet: Hun har selv oplevet at blive kaldt op til Gyldenløves gemak – og har selv måttet søge heksens hjælp til at uddrive følgerne. Skomageren har en anden teori. Han så Gunille på skødet af en fræk karl ved høstfesten, og han forbander både denne knægt og Ingebjørg. Hans vanvidssyner tager til; han føler sig grebet af Den Onde selv. Er han blevet en varulv?

Skøjteløberne er omsider nået frem til deres mål: en dukkeforestilling ude på isen. Stykket kulminerer, da narredukken kalder Marie hen til sig og overrækker hende – et æg! Det forheksede æg med Blanqueforts navn, som hun gravede ned i al hemmelighed...

2. akt

Helligtrekongers aften 1667. Jorden gik ikke under. Gyldenløve er kommet hjem, og han og Marie sidder i kirken. Blanquefort har gjort det forbi. Marie er helt udsukt; nætterne i sengen med Gyldenløve er den rene tortur.

Uden for kirken mødes Drude og Jep. Drude er drillende og koket. Hun går, og Jep fyldes helt af forelskede fantasier om alt det dejlige, de to kunne gøre sammen.

På slottet er der fest. Annemarie og Styge bider ad hinanden; de er taget til Norge på flugt fra gæld og ruin. Styge lover at tale med Gyldenløve om et lån. Gyldenløve er imidlertid mere interesseret i at kurtisere sin svigerinde. Annemarie er modtagelig og foreslår en maskerade – så vil hun klæde sig ud som tjenestepige. Det får Gyldenløve til at mindes en salig nat med en anden tjenestepige, den skønne Gunille. Hvor mon hun er nu?

Imens har Styge fundet sammen med Marie, som han føler sig stærkt tiltrukket af. Han betror sig til hende om sit kærlighedsløse ægteskab og besynger Maries sarte følsomhed.

En af gæsterne har set sig vred på Marie og går til angreb på hende. Gyldenløve griber ind, og manden bliver anholdt. Annemarie følger sin chokerede søster i seng. Trods den intime scene skaber de to kvinders meget forskellige temperament og historie en stor afstand imellem dem. Annemarie går, og Marie falder i en dyb søvn. Hun drømmer en meget sanselig og erotisk drøm;

netop som hun når klimaks vågner hun og opdager, at hun ikke er alene i sengen. Styge!

Uden for kroen står den stadig mere fortvivlede og besatte Skomager, overbevist om, at Ingebjørg fik Djævelen til at tage bolig i hans datter. Han går rasende til angreb på alle, han ser. Jep kommer ud fra kroen og opfordrer ham til at gå hjem. Men Skomageren genkender ham som den unge fyr, der tog Gunille på skødet ved høstfesten, og han dræber ham med sin kniv.

Gyldenløve får besøg i sit kontor af præsten, som forlegent refererer de tilståelser, der er blevet pint ud af Ingebjørg. Det er penibelt, for sagen involverer også Gyldenløves hustru. Gyldenløve slår det i første omgang hen som en dårlig spøg, men da præsten insisterer på, at Marie må forhøres, bliver han vred og sender ham bort med besked om at arrestere og brænde nogle af de andre kvinder, som Ingebjørg har angivet.

På torvepladsen er bål og skafot gjort klar. Drude føres frem i lænker. I det fjerne høres den morddømte Skomagers vanvittige skrig, når bødlen hugger først

hænderne og til sidst hovedet af ham. Derefter kommer turen til hende selv og Gunille, som begge skal brændes for hekseri.

Forklædt ankommer Styge og Marie til pladsen. De har i en tid været hinandens passionerede elskere. Nu er de kommet for sammen at overvære henrettelserne. Marie benytter forklædningen til at liste hånden ind under Styges dragt. Mens Drude forbereder sig på sit endeligt, bliver Maries og Styges bevægelser mere og mere intime.

Solen bryder igennem og kaster et velsignelseslys over Drude. Hun stiger fredfyldt op på bålet. Marie og Styge kaster sig over hinanden og eksploderer til sidst i vellyst. Bag dem høres en rømmen: Annemarie og Gyldenløve.

Epilog

Den gamle Marie fortæller, hvad der herefter skete, og opsummerer sin livsvisdom over for den forundrede Magister: Jeg tror, at ethvert menneske lever sit eget liv og dør sin egen død.

